

Provincie Gelderland
t.a.v. Leden van Provinciale Staten
Postbus 9090
6800 GX Arnhem

Deventer, 11 december 2025

Kenmerk: 202512/02

Betreft: opvolgingsonderzoek 'zicht op Subsidies' Gelderland

Geachte leden van Provinciale Staten,

In 2019 deden we [onderzoek](#) naar het zicht op de resultaten en de effecten van subsidies bij de provincie Gelderland. We concludeerden dat het zicht op deze bestedingen beperkingen kende. Dat kwam doordat sturings- en beheersingsinformatie foutgevoelig was, verbeterpunten uit evaluaties nauwelijks doorgevoerd werden en steekproeven op kleine subsidies niet jaarlijks werden uitgevoerd. Kortom, er was sprake van risico's op het vlak van doelmatigheid en rechtmatigheid van subsidieverlening. We deden vijf aanbevelingen om dit te verbeteren.

1. Zorg voor een rapportagetool in het toekomstige registratiesysteem voor het subsidieverleningsproces, o.a. ten behoeve van de informatievoorziening aan PS.
2. Pas de werkwijze en de geautomatiseerde systemen ten behoeve van subsidieverlening aan zodat kan worden voldaan aan de Awb-verplichting ten aanzien van evalueren en het transparant rapporteren over verstrekte subsidies.¹
3. Borg het lerende effect van evaluaties.
4. Voer de steekproeven bij arrangement 1 (en 2) uit zoals afgesproken en maak de resultaten tot een vast onderdeel van de informatie over subsidieverlening die PS al in de P&C-cyclus ontvangen.
5. Geef een jaar na de behandeling van dit rapport inzicht in de implementatie van de aanbevelingen.

De afgelopen periode bekeken we wat er met de door PS bekrachtigde aanbevelingen is gedaan: een zogenoemd opvolgingsonderzoek. Het feitenrapport staat in de [Nota van Bevindingen](#), die te vinden is op onze website. In deze brief staan de conclusies en aanbevelingen.

We concluderen op basis van het opvolgingsonderzoek dat er grote stappen gezet zijn om het zicht op subsidies en de resultaten en effecten daarvan te verbeteren. Tegelijkertijd is de praktijk

¹ We deden bij aanbeveling 2 en 3 diverse subaanbevelingen. Deze zijn terug te vinden in de nota van bevindingen.

weerbarstig. Niet alle voorgenomen verbeteringen zijn volledig doorgevoerd en het goed vormgeven van het lerende vermogen is nog in ontwikkeling. Zicht op arrangement 1 subsidies (onder de € 25.000) moet vanaf 2025 verder verbeterd worden. Dit maakt duidelijk dat aandacht voor het thema onverminderd nodig blijft, zowel bestuurlijk als ambtelijk.

Zicht op subsidies sinds 2019 verbeterd

Sinds 2019 zijn er grote stappen gezet zijn om het zicht op subsidies te verbeteren. De basisvoorwaarde voor het inzicht in effecten en resultaten is dat de registratie van verleende subsidies op orde is. Daarin zijn flinke verbeteringen doorgevoerd. Belangrijke stap is een nieuw registratiesysteem van subsidies dat minder foutgevoelig is. Dit systeem biedt meer gegevens die gebruikt kunnen worden voor inzicht en bijsturing en ondersteunt daarmee de monitoring van subsidieresultaten. Daarnaast zijn er in de organisatie verbeteringen doorgevoerd die de kwaliteit van de data moeten borgen. Zo is er een kwaliteitsteam subsidieverlening, een verbeterregister met maatregelen die betrekking hebben op het subsidieverleningsproces en een kritische prestatie-indicator 'data op orde' die ambtelijk gemonitord wordt. Daarmee is invulling gegeven aan aanbeveling 1 en 2 over de sturings- en beheersingsinformatie.

GS zijn ook aan de slag gegaan met onze aanbeveling (nummer 3) over het borgen van het lerende effect van subsidies. In 2021 is er een ambtelijk kader voor evalueren opgesteld met een uitvoeringsdocument waarin beschreven is hoe leereffecten van evaluaties geborgd moeten worden. In 2021 en 2023 zijn in lijn met dit kader twee evaluaties uitgevoerd waarin 20 respectievelijk 27 subsidieregelingen werden onderzocht. Daarnaast wordt tegenwoordig bij een subsidie(regeling) in multidisciplinaire teams aan de voorkant nagedacht over instrumentkeuze, doelen en evaluaties. Afwegingen over de beleidstheorie en voorgenomen evaluaties moeten worden vastgelegd in een checklist 'doelbereik, monitoring en evaluatie'.

Niet alle voorgenomen verbeteringen zijn volledig doorgevoerd en het lerende vermogen is nog in ontwikkeling

Tegelijkertijd is het borgen van het lerende vermogen in de praktijk weerbarstig gebleken. Het nieuwe beleidskader uit 2021 bleek niet afdoende om alle verbeteringen in de praktijk te realiseren. Het zicht op de effecten en resultaten van subsidies kon nog beter, zo concludeerden GS in februari 2024 zelf ook in de Statenbrief 'Zicht op subsidies 2017-2021'. Dit is een proces van lange adem.

Uit de in opdracht van GS uitgevoerde evaluatie van subsidieregelingen uit 2023 bleek dat de provincie op de goede weg is, maar dat het vastleggen van de beleidstheorie, het formuleren van SMART-doelstellingen² en de afwegingen bij de instrumentkeuze tegelijkertijd nog beter moet. Een andere aanbeveling uit 2023 was om het kader voor evalueren (2021) te actualiseren. Dat is nog niet gebeurd. Ook het uitvoeringsdocument is niet meer actueel. Er zijn wel plannen om het kader voor evalueren en het uitvoeringsdocument te actualiseren en dit weer in lijn te brengen met de praktijk. De intentie daarbij is om de werking en toepassing ervan vervolgens jaarlijks te monitoren, zodat het actueel blijft en blijvend bijdraagt aan een goed functionerend evaluatiestelsel.

² SMART staat voor specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdsgebonden.

Vanaf 2024 zetten GS in op het verder verbeteren van het zicht op resultaten van subsidies door de werkwijze van evalueren aan te passen, onder andere naar aanleiding van het evaluatieonderzoek uit 2023. GS willen vaker en cyclisch evalueren in plaats van één moment eens per twee jaar waarop alle langlopende regelingen worden geëvalueerd. Zo moet het moment waarop de regeling geëvalueerd wordt beter aansluiten op de wensen van de beleidsafdeling. Subsidies worden bovendien niet meer als zelfstandig instrument geëvalueerd, maar in de bredere context van het beleid en in samenhang met andere instrumenten, waardoor het leereffect groter moet worden. Er is ambtelijk een evaluatiekalender gemaakt die samen met de checklist moet borgen dat de evaluaties tijdig en op het juiste moment uitgevoerd worden. Er wordt ook gewerkt aan een openbaar te raadplegen evaluatiekalender. Begin 2025 werd hiervoor een pilot afgerond, waarna de nieuwe opzet van evaluaties de standaard is geworden. PS zijn in het jaarverslag van 2024 geïnformeerd over deze wijzigingen. GS zijn voornemens PS via het jaarverslag jaarlijks te informeren over de uitkomsten van evaluaties van subsidies.

Zicht op arrangement 1 subsidies moet vanaf 2025 verder verbeterd worden

In 2019 deden we de aanbeveling (nummer 4) om steekproeven uit te voeren zoals afgesproken en daarover te rapporteren in de P&C-cyclus. Het beleid voor Misbruik en Oneigenlijk gebruik van subsidies, waar het uitvoeren van steekproeven onderdeel van is, werd in 2021 naar aanleiding van onze aanbevelingen geactualiseerd. Er zijn daarna ongeveer 64 steekproeven per jaar uitgevoerd, waarover GS rapporteerden in het jaarverslag. Echter, in 2024 bleek uit een evaluatie dat de opzet en uitvoering van de steekproeven nog niet naar behoren functioneerde en dit aangepast moest worden. Zo waren arrangement 1 subsidies ondervertegenwoordigd. Omdat het in die categorie de enige vorm van controle is, benadrukten wij in onze aanbeveling uit 2019 het belang ervan. Daar is een verbeterplan voor opgesteld. Het vernieuwde steekproefbeleid moet vanaf 2025 zorgen voor representatievere en betrouwbaardere controles.

Aanbevelingen

1. PS: verzoek GS om in te blijven zetten op het verbeteren van het lerend vermogen van de organisatie en het daadkrachtig doorvoeren van verdere verbeteringen voor het zicht op subsidies.

In 2024 verleende de provincie Gelderland 2.109 subsidies met een totaalbedrag van € 266 mln. Dit is bijna een derde van het totaal van de uitgaven van de provincie: € 901 mln. Het houden van zicht op de effecten en resultaten van subsidies is een proces van de lange adem dat weerbarstig zal blijven. Dit proces valt of staat bij voldoende bestuurlijke en ambtelijke aandacht. Een actueel en 'levend' kader voor evaluaties helpt hierbij.

2. PS: verzoek GS in de verantwoording over subsidieverlening in het jaarverslag te rapporteren over de uitkomsten van evaluaties en daarmee de doeltreffendheid van subsidies te bewaken.

Met de nieuwe werkwijze waarin evaluatie van subsidies onderdeel wordt van bredere evaluaties is het belangrijk de rode lijn van de doeltreffendheid van subsidies te bewaken en PS daarover te informeren. GS zijn voornemens PS via het jaarverslag jaarlijks te informeren over de uitkomsten van evaluaties van subsidies. Met deze aanbeveling bekrachtigt u dat voornemen.

Naast dit opvolgingsonderzoek onderzoek starten we eind 2025 met een onderzoek naar de toegankelijkheid van subsidies. De uitkomsten daarvan worden medio 2026 gepubliceerd.

Met vriendelijke groet,
Rekenkamer Oost-Nederland

Michael Mekel
Voorzitter

Suzan Mathijssen
Secretaris-directeur